

NAUJAUSI LIETUVIŠKI TERMINŲ ŽODYNAI

2002 m.

Anglų–lietuvių kalbų medicinos terminų žodynas / Liisa Piiskopel; [lietuviškąjį leidimą parengė Gražina Matukevičienė]. – Kaunas: Šviesa, 2002. – 80 p.

Estijoje parengto verčiamojo žodyno lietuviškame leidime pateikta 3000 svarbiausių anglų kalbos medicinos terminų ir su ligonių slauga susijusių šnekamosios kalbos žodžių bei frazeologizmų. Yra nemažai sinonimų. Kai kurie terminai skliaustuose aiškinami. Skiriamas aukštesniųjų medicinos mokyklų studentams, medicinos seserims, slaugytojams, sveikatos apsaugos sistemos viduriniam personalui ir visiems, kas domisi sveikatos klausimais. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Rodyklių nėra.

Anglų–lietuvių kalbų specialiojo ugdymo žodynas = English–Lithuanian dictionary of special education / Šiaulių universitetas. Specialiojo ugdymo mokslinis centras; [sudarytojas ir ats. redaktorius Juozas Petruševičius; rengėjai D. Alifanovienė, A. Ališauskas, L. Bobrova, A. Garšvienė, V. Gudonis, R. Ivoškuvienė, A. Juodraitis, D. Mockevičienė, J. Petruševičius, J. Vl. Vaitkevičius]. – Šiauliai: ŠU I-kla, 2002. – 369, [1] p.

Tai pirmą kartą Lietuvoje išleistas žodynas, kuriame verčiama ir aiškina ma apie 3500 dažniausiai vartojamų anglišku specialiojo ugdymo, t. y. logopedijos, tiflogijos, surdologijos, specialiosios pedagogikos ir psichologijos, adaptuoto fizinio ugdymo, kineziterapijos, socialinės pedagogikos, terminų. Skiriamas pedagogams, socialiniams darbuotojams, studentams, mokyklose dirbantiems medikams. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Sandara abėcėlinė. Žodyno gale įdėtos anglišku sutrumpinimų ir lietuviškų terminų rodyklės.

Aprangos žodynas: lietuvių–anglų–vokiečių–prancūzų–rusų kalbų aprangos žodynas / Juozas Pričinauskas. – Vilnius: Apyaušris, 2002. – 262 p.

Verčiamajame žodyne pateikiama 700 audinių, drabužių, trikotažo, odos, avalynės ir kailių prekių terminų, įdėta ir keliolika su šiomis prekėmis susijusių galanterijos ir juvelyrinių prekių pavadinimų. Yra neteiktinų termi-

nų taisymų. Lietuviški terminai kirčiuoti. Skiriamas veršlininkams, studentams, avalynės, siuvimo ir tekstilės įmonių specialistams. Sandara abėcėlinė. Žodyno gale yra abėcėlinės anglišku, vokišku, prancūzišku ir rusišku terminų rodyklės. Žodyno aprobatą: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Apsaugos nuo naikinimo priemonių enciklopedinis žodynas / Eugenijus Kisinas; Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija. – Vilnius: LKA, 2002. – 273, [1] p.

Šiame nedideliu tiražu išleistame žodyne gana išsamiai aiškinami NATO ir Lietuvos kariuomenėje dažniausiai vartojami apsaugos nuo naikinimo priemonių terminai, naikinimo priemonės ir apsaugos nuo jų būdai, priemonės ir užduotys, taip pat Lietuvoje labiausiai įmanomos ekstremalios situacijos, kai kurie civilinės saugos aspektai. Įtraukta apie 1200 terminų, beveik visi NATO standartizuoti terminai. Prie lietuviškų terminų yra angliški ir rusiški atitikmenys. Yra neteiktinų terminų taisymų. Lietuviški terminai kirčiuoti. Skiriamas krašto apsaugos karininkams, puskarininkiams ir seržantams, LKA kariūnams ir klausytojams, aukštųjų mokyklų studentams, studijuojantiems karybos ir civilinės saugos mokslus, civilinės saugos institucijų darbuotojams. Sandara abėcėlinė. Žodyno gale yra abėcėlinės anglišku–lietuviškų ir rusišku–lietuviškų terminų rodyklės. Žodyno aprobatą: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Astronomijos enciklopedinis žodynas / Vytautas Straižys. – Vilnius: Teorinės fizikos ir astronomijos institutas, 2002. – 333 p.

Šio žodyno pagrindą sudaro 1984 m. išėjusio to paties pavadinimo enciklopedinio žodyno medžiaga, tačiau ji gerokai praplėsta ir atnaujinta, papildomai įtraukti astronominių prietaisų, svarbiausių observatorijų, kometų, asteroidų, erdvėlaivių aprašymai. Šalia lietuviško termino skliaustuose pateikiamas angliškas atitikmuo. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Gale įdėtos lentelės: Saulės sistemos planetų fiziniai duomenys, palydovai, žvaigždynai, didžiausio regimojo spindesio žvaigždės, 25 artimiausios žvaigždės ir jų sistemos, šviesiausi padrikieji žvaigždžių spiečiai, ūkai, galaktikos, didžiausi teleskopai. Yra dangaus objektų vardų rodyklė ir pavardžių rodyklė.

Bendrosios ir juridinės psichologijos sąvokos: pagalbinė metodinė medžiaga paskaitų kursui Kolegijos studentams / Irena Karužienė. – Kaunas: [Judex], 2002. – 57, [3] p.

Leidiny s parengtas kaip papildoma juridinės psichologijos kurso medžiaga. Didžiąją jo dalį sudaro aiškinamasis psichologijos terminų žodynelis, dar yra lentelių ir schemų, iliustruojančių atskiras temas (išankstinės nuostatos, agresija, stresas ir kt.), A. Bivainio straipsnis *Baudžiamoji teisė apie savižudybę*, savianalizės ir saviugdos testai. Yra netikslių terminų. Sandara abėcėlinė.

Filosofijos žodynas / Alois Halder; ankstesnių žodyno leidimų bendraautoris Max Müller; [iš vok. k. išvertė Alfonsas Tekorius, spec. redaktorius Albinas Lozuraitis]. – Visiškai perdirbtas leid. – Vilnius: Alma littera, 2002. – 304 p.

Dideliu tiražu išleistas verstinis enciklopedinis žodynas skiriamas tiems, kurie „jau šiek tiek įėję į filosofijos idėjų pasaulį ir susiduria su jų sistemavimo reikalu, imasi tikrinti ir tikslinti turimą bendrą filosofijos vaizdą, atskirų krypčių, problemų ir autorių vietą jame. Menkiau susipažinusį skaitytoją gali paakinti gilesnėms filosofijos studijoms“. Įdėtas platus atskirų straipsnių literatūros sąrašas, nurodoma ir bendresnio pobūdžio literatūra filosofijai ir jos istorijai studijuoti, yra pridėta ir lietuviškų šaltinių. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Žodyno gale įdėtos chronologinės lentelės.

Kompiuterių žodynas / Anna Claybourne, Mark Wallace. – Vilnius: Trys nykštukai, [2002]. – 72 p.

Šis verstinis žodynas supažindina su pačiais pagrindiniais kompiuterijos terminais. Kitų kalbų atitikmenų nėra. Yra abejotinų terminų. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Žodyno gale įdėtas kompiuterių žargono žodynelis, santrumpų, lietuviškų terminų rodyklė. Vertėjas nenurodytas.

Lietuviški citrusinių augalų ir jų vaisių pavadinimai / [rengėjas Zigmantas Gudžinskas]. – [Vilnius: Presvika, 2002]. – 17 p.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos terminologijos pakomisijos apsarstyttame sąrašė teikiama daugiau kaip 60 Lietuvos prekybininkų dažniausiai siūlomų citrusinių vaisių ir juos vedančių augalų lietuviškų pavadi-

nimų. Pirmiausia teikiamas lietuviškas vaisiaus pavadinimas, dažnai šalia jo skliaustuose nurodomas neteiktinas pavadinimo variantas, lietuviškas ir lotyniškas augalo pavadinimas, trumpas paaiškinimas, kaip vaisius vartojamas ir kur auginamas. Prie daugumos pavadinimų pateikiami angliški, dažnai dar ir prancūziški, vokiški, ispaniški, itališki atitikmenys, pasitaiko ir arabiškų, portugališkų, japoniškų, kiniškų, indonezietišκών pavadinimų. Lietuviški pavadinimai nekirčiuoti. Sandara neaiški.

Lietuvos Respublikos įstatymuose vartojamų sąvokų žodynas / R. Mokevičius. – 2-asis leid. – Vilnius: Teisės informacijos centras, 2002. – 767, [1] p.

Leidinyje pateikiami Lietuvos Respublikos įstatymuose (priimtuose iki 2002 (02 25) vartojami terminai ir jų apibrėžimai. Nemažą žodyno dalį sudaro Lietuvos Respublikos civilinio kodekso terminai. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Sandara abėcėlinė. Žodyno gale įdėti atskiruose teisės aktuose vartojamų terminų sąrašai.

Mokomasis anglų ir lietuvių kalbų teisės terminų žodynas / Vita Bitinaitė. – Vilnius: Eugrimas, 2002. – 250, [1] p.

Šis verčiamasis žodynas remiasi ankstesniu to paties pavadinimo žodyno leidimu, bet papildytas naujais terminais, pateikta daugiau antraštinių žodžių reikšmių, patikslinti ir papildyti lietuviški angliškų terminų atitikmenys, pataisyti netikslumai. Pateikiami svarbiausi šiuo metu vartojami baudžiamosios, civilinės, konstitucinės, tarptautinės, darbo, šeimos teisės terminai, atitinkantys ES teiseną. Lietuviški terminai kirčiuoti. Skiriamas studentams, doktorantams, dėstytojams, valstybės pareigūnams, besimokantiems teisinės anglų kalbos. Sandara abėcėlinė. Žodyno gale yra lotyniškų posakių ir žodžių žodynėlis, sutrumpinimų rodyklės ir abėcėlinė lietuviškų terminų rodyklė. Žodyno aprobata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Muitinės terminų žinynas / Jonas Tamulevičius. – [Vilnius]: Rosma, 2002. – 87, [1] p.

Tai pirmasis bandymas parengti leidinį, gana išsamiai aiškinantį pagrindinius muitinės darbo terminus. Kitų kalbų atitikmenų nėra. Aiškinama daugelio tarptautinių žodžių etimologija. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Skiriamas verslininkams, importuojantiems ir eksportuojantiems prekes,

verslo specialybių studentams, muitinių darbuotojams, visiems, kas domisi muitinės darbo organizavimu, muitinės procedūromis, maito mokesčiais. Sandara abėcėlinė. Leidinio gale pateikiamas asmeninio naudojimo reikmenų sąrašas, deklaracijų blankų pavyzdžiai, prekių, kurioms gali būti taikoma laikino įvežimo ar išvežimo procedūra, sąrašas, muitinės paslaugų tarifai ir kodai.

Muzikos terminai ir sąvokos / Gražina Misiukevičienė, Žaneta Muraškienė; Klaipėdos universitetas, Muzikos istorijos ir teorijos katedra. – Klaipėda: KU I-kl, 2002. – 140 p.

90 egzempliorių tiražu išleistame žodynyje pateikiami ir aiškinami dažniausiai vartojami muzikos terminai. Leidinys iš *Pažintinės muzikos abėcėlės* serijos skiriamas aukštųjų muzikos mokyklų, konservatorių studentams, vaikų muzikos mokyklų, gimnazijų moksleiviams, pedagogams, visiems, kas domisi muzika ir šokio menu. Aiškinama tarptautinių žodžių etimologija. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Rodyklių nėra. Sandara abėcėlinė, po kiekvienos raidės įdėta galvosūkių, testų, kryžiažodžių apie muziką, atsakymai į juos pateikiami leidinio gale.

NATO kodifikavimo sistema. Terminų žodynas: I04-041 / Lietuvos kariuomenės aprūpinimo departamento Nacionalinis kodifikavimo biuras; [rengė R. Šinkūnaitė]. – Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto aps. m-ja, 2002. – 31, [1] p.

Šiame anglų–lietuvių kalbų žodyne pateikiami ir aiškinami pagrindiniai NATO kodifikavimo sistemos terminai. Žodynas yra norminio leidinio *Kodifikavimo vadovas* (NLACodP-1) dalis. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Žodyno gale įdėta lietuviškų–angliškų terminų rodyklė, santrumpų sąrašas.

Paukščių anatomijos terminai = Nomina anatomica avium / Linas Daugnora, Rimantas R. Budrys, Rasa Trainienė; Lietuvos veterinarijos akademija. Anatomijos ir histologijos katedra, Vilniaus universitetas. Zoologijos katedra. – [Kaunas]: Naujasis lankas: Lietuvos veterinarijos akademija, 2002. – 214, [1] p.

Šiuo leidiniu siekiama suvienodinti pasaulyje ir Lietuvoje vartojamus paukščių anatomijos terminus. Jis parengtas pagal anglišką paukščių ana-

tomijos žinyną. Pradžioje įdėta lotynų kalbos gramatikos santrauka. Skiriamas morfologijos krypties specialistams, biologijos ir veterinarinės medicinos specialybių studentams. Lietuviški terminai kirčiuoti. Žodyno gale įdėta abėcėlinė rodyklė, kurioje pateikiami 446 Lietuvos paukščių pavadinimai lotynų, lietuvių, anglų ir vokiečių kalbomis, ir dalykinė rodyklė. Žodyno aprobata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Pienininkystės ir pieno produktų rinkos terminų aiškinamasis žodynas / Lietuvos maisto institutas, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas; [parengė A. Liutkevičius, D. Tamulionytė, I. Kriščiukaitienė]. – Vilnius: LAEI, 2002. – 76, [1] p.

Verčiamajame aiškinamajame žodyne iš pradžių pateikiami bendrieji pienininkystės terminai, toliau terminai suskirstyti į keletą skyrių pagal pieno produktų rūšis. Lietuviški terminai turi angliškus ir prancūziškus atitikmenis. Terminai nekirčiuoti. Skiriamas pieno pramonės, maisto ir veterinarijos tarnybų, muitinių darbuotojams, prekybininkams, aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų dėstytojams ir studentams. Žodyno gale įdėtos abėcėlinės lietuviškų, angliškų ir prancūziškų terminų rodyklės.

Sporto terminų žodynas / Lietuvos kūno kultūros akademija; parengė Stanislovas Stonkus. – 2-asis patais. ir papild. leid. – Kaunas: LKKA, 2002. – T. 1. – 739, [1] p.

Aiškinamajame verčiamajame žodyne yra apie 6500 terminų straipsnių, kuriuose ne tik aiškinami sporto terminai, bet ir pateikiamos būtiniausios žinios apie sporto organizacijas, klubus, varžybas, taures, prizus, yra senovės atletikos ir mūsų laikų sporto įdomybių. Antrasis pirmojo tomo leidimas papildytas 1000 naujų terminų. Yra neteiktinų terminų taisymų. Aiškinama daugumos iš kitų kalbų atėjusių terminų etimologija. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Sandara abėcėlinė lizdinė. Rodyklių nėra. Skiriamas kūno kultūros ir sporto specialistams, sportininkams, žurnalistams, sporto mėgėjams. Žodyno aprobata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Statybos terminų žodynas = [Dictionary of construction, Fachwörterbuch für Bauwesen, Dictionnaire du bâtiment, Строительный словарь: 23 000 terminų: lietuvių k., anglų k., vokiečių k., prancūzų k., rusų k.] / Lic-

tuvos mokslų akademija; [parengė Antanas Kudzys, Albertas Rosinas, Birutė Kudzienė]; mokslinis redaktorius A. Kudzys. – Vilnius: Person. įm. *Lietuvos mokslas*, 2002. – 879, [1] p.

Kaip pabrėžia penkiakalbio verčiamojo žodyno sudarytojai, statybininkų terminija tapo sudėtinga politechnine sąvokų pavadinimų sistema, todėl šis žodynas laikytinas ir politechniniu, nors jame vyrauja statybos, tiesybos ir projektavimo terminai. Įtraukti pagrindiniai standartų terminai svetimomis kalbomis. Teikiama apie 500 naujų arba neįprastų ir retai kitur vartojamų terminų. Yra neteiktinų terminų taisymų. Lietuviški terminai kirčiuoti. Žodynas bus naudingas mokslo žmonėms, visų specialybių inžinieriams, architektams, ekonomistams, vadybininkams, teisininkams, vertėjams. Sandara abėcėlinė lizdinė. Žodyno gale yra abėcėlinės lizdinės terminų rodyklės. Žodyno aprokata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Žinduolių pavadinimų žodynas: lotynų, lietuvių, anglų, prancūzų, rusų, vokiečių kalbomis / [rengė Petras Bluzma (ats. red.), Reda Mažeikytė, Eduardas Mickevičius, Janina Prūsaitė, Kazimieras Baranauskas, Rimantas Balašišis]. – Vilnius: Ekologijos inst. I-kla, 2002. – 435, [1] p.

Žodyne pateikiama apie 3500 iš 5000 šiuo metu pasaulyje žinomų žinduolių rūšių pavadinimų. Įdėti visi aukštesnių taksonų (būrių, šeimų, genčių) pavadinimai. Būrių ir šeimų vardai pateikiami pagal zoologijos sistematiką, genčių ir rūšių vardai – pagal abėcėlę. Pirmiausia pateikiamas lotyniškas gyvūno pavadinimas ir jį aprašiusio autoriaus pavardė, po to lietuviškas pavadinimas ir jo kitų kalbų atitikmenys, po jų dar ir žemesnių taksonų skaičius, gyvūnų dydis, paplitimas. Yra neteiktinų terminų taisymų. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Skiriamas biologams, mokytojams, vertėjams, studentams, visiems, kas domisi gyvūnijos pasauliu. Žodyno gale įdėtos visų žodyne vartojamų kalbų abėcėlinės rodyklės. Žodyno aprokata: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Sudarė Jolanta GAIVENYTĖ-BUTLER

Jolanta GAIVENYTĖ-BUTLER
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-2055 Vilnius
E. paštas jolantagb@hotmail.com

Gauta 2002-11-03